

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/1091/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3815200080
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3815200080.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Emílie Zimovej a sudcov JUDr. Gabriely Janákovvej a Mgr. Ivana Kubínyiho v právnej veci navrhovateľky: A. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., X. XX, zastúpená splnomocneným zástupcom: F. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., X. XXXX/XX proti odporcovi: X. C. Q., s.r.o., IČO: 35 792 752, so sídlom B., X. XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. T. C., s.r.o., so sídlom B., A. XX, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 03. júla 2015 č. k. 14C/2/2015-59, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok vydaný Slovenským arbitrážnym súdom zriadeným zriaďovateľom Slovak arbitration court, s.r.o., so sídlom Bratislava, Krížna 56, v konaní pred rozhodcom JUDr. K. X., dňa 16.12.2014, pod spisovou značkou 664/10/14. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil konštatovaním, že návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku bol podaný včas, teda v lehote 30 dní od jeho doručenia navrhovateľke ako účastníčke rozhodcovského konania. Ďalej uviedol, že zmluva o revolvingovom úvere, ktorú uzavreli účastníci je v zmysle ustanovení § 52 a § 53 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou a zároveň má charakter aj zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa Zák. č. 129/2010 účinného v čase jej uzavretia. Musí preto spĺňať formálne a obsahové náležitosti, ktoré vyžadujú ustanovenia citovaných právnych predpisov. Vyslovil názor, že právomoc rozhodcovského súdu na riešenie sporov vyplývajúcich z určitého zmluvného vzťahu v rozhodcovskom konaní je vždy založené na dohode zmluvných strán, vyjadrených v rozhodcovskej zmluve. Zaoberal sa preto tým, či rozhodcovská zmluva, ktorú účastníci uzavreli je platná. Rozhodcovská zmluva je takou zmluvnou podmienkou, ktorá v zmysle ust. § 53 Občianskeho zákonníka musí byť individuálne dojednaná. Pre spotrebiteľa je riešenie sporu zo spotrebiteľskej zmluvy na rozhodcovskom súde zásadne nevýhodnejšie ako uplatnenie práva na všeobecnom súde, kde je oslobodený od súdnych poplatkov, miestna príslušnosť súdu je určená trvalým bydliskom spotrebiteľa a kde má súd povinnosť skúmať ex offo prípadnú neprijateľnosť zmluvných podmienok, čo platilo pre právny stav platný do 31.12.2014. Podľa názoru súdu prvého stupňa preto každá rozhodcovská zmluva uzatváraná v rámci spotrebiteľského vzťahu musí byť so spotrebiteľom individuálne dojednaná. V prejednávanej veci však skúmanie rozhodcovských zmlúv budí dojem, že neboli individuálne dojednané. Obsahujú vyhlásenie dlžníka, že z uzatvorením rozhodcovskej zmluvy súhlasí a tvrdenie, že veriteľ pred uzatvorením rozhodcovskej zmluvy dlžníka o dôsledkoch jej uzavretia dostatočne poučil. Konštatoval, že k takýmto písomným vyhláseniam musí pristúpiť aj skutočná a praktická realizácia toho, čo je v rozhodcovskej zmluve deklarované. Pojem individuálne dojednanie nepochybne znamená taký priebeh kontraktačného procesu, ktorý vyžaduje dôsledné prerokovanie

konkrétnej zmluvnej podmienky zmluvnými stranami. Z vykonaného dokazovania však vyplynulo, že v skutočnosti sa tak nestalo, lebo rozhodcovská zmluva nebola navrhovateľovi samostatne predložená, nebol oboznámený s jej obsahom, podmienkami a dôsledkami jej podpisu, a teda odporca nespĺnil záväzok, ktorý si sám v rozhodcovskej zmluve dal. Ďalej uviedol, že ak dodávateľ navodí situáciu, že spotrebiteľ nemá dostatočný čas a priestor, aby sa so zmluvnými podmienkami riadne a včas oboznámil, nemožno konštatovať, že zmluvná podmienka je individuálne dojednaná. Keď veriteľ predloží dlžníkovi všetky listiny na uzatvorenie zmluvy naraz, hoci ho k podpisu nenúti, alebo nenavádza, vyvolá v ňom dojem, že všetko je v poriadku, ničím sa netreba podrobne zaoberať, stačí to len podpísať a obdrží finančné prostriedky. Takýto postup odporcu podľa názoru súdu prvého stupňa nasvedčuje skôr o tom, že odporca sa snažil skryť rozhodcovskú zmluvu medzi ostatný obsah hlavnej zmluvy tak, aby ju navrhovateľ podpísal bez toho, aby sa ňou podrobnejšie zaoberal, alebo vôbec o nej vedel, a teda ju do zmluvného vzťahu s navrhovateľom takpovediac „vpašoval“. V závere odôvodnenie súd prvého stupňa konštatoval, že z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy bol navrhovateľke predložený takým spôsobom, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že sa jej ako spotrebiteľovi poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať takýto návrh a aby bolo z neho tiež zrejmé, že jej boli poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie. Pokiaľ odporca takto nepostupoval, rozhodcovská zmluva je ako zmluvná podmienka neprijateľná a neprijateľná podmienka je v zmysle § 54 ods. 5 Občianskeho zákonníka zároveň neplatná. Na základe neplatných rozhodcovských zmlúv preto nebolo možné založiť právomoc rozhodcovského súdu a tento nemohol na základe žaloby, ktorú podal odporca ako veriteľ riadne konať, prejednať a rozhodnúť. Súd prvého stupňa napadnutý rozhodcovský rozsudky vydané rozhodcovským súdom zrušil podľa ust. § 40 ods. 1 písm. c/ Zák. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31.12.2014.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote prostredníctvom svojej právnej zástupkyne odvolanie odporca, ktorý navrhol jeho zmenu a zamietnutie návrhu a zároveň, aby bola navrhovateľka zaviazaná na náhradu trov prvostupňového konania. Uplatnil dôvody na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. a/ v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. h/, ďalej podľa § 205 ods. 2 písm. c/, d/, f/ O.s.p.. Uviedol, že napáda závery súdu týkajúce sa posúdenia platnosti a existencie rozhodcovskej zmluvy, ktorú súd prvého stupňa považoval jednak za neprijateľnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v postavení strán v neprospech spotrebiteľa. Z napadnutého rozsudku však nevyplýva, v čom konkrétne súd vidí nerovnováhu a v čom je splnený znak značnej nerovnováhy v zmysle ust. § 53 Občianskeho zákonníka. Ďalej súdu prvého stupňa vyčítal nesprávne vyhodnotenie otázky, či rozhodcovská zmluva má charakter individuálne dohodnutého úkonu s tým, že túto otázku neposúdil v zmysle platných predpisov a súčasne aj skutkové závery vychádzajú výhradne z tvrdení navrhovateľky. Z rozsudku nie je zrejmé na základe čoho uprednostnil tvrdenie navrhovateľa v konaní pred jeho vlastným prejavom vôle uvedeným v rozhodcovskej zmluve, a preto postup odporuje zásade hodnotenia dôkazov ako aj ustanovením § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa citovaného ustanovenia právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa jazykového vyjadrenia ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. Závery súdu prvého stupňa považoval za jednostranné založené na záveroch odporujúcich princípu rovnosti účastníkov konania a zásade hodnotenia dôkazov vo vzájomnej súvislosti. Za nesprávne považoval aj hodnotenie pojmu individuálny v pomeroch spotrebiteľského práva, a teda aj to, či rozhodcovská zmluva má v zmysle právnej úpravy takúto povahu. Vyslovil názor, že individuálnosť znamená nielen reálnu možnosť spotrebiteľa určitú podmienku formulačne ovplyvniť, ale predovšetkým možnosť spotrebiteľa dosiahnuť, že takáto podmienka sa nestane súčasťou jeho vzťahu s dodávateľom bez toho, aby to zmenilo jeho postavenie oproti tomu stavu, aby podmienku prijal. Nebude ho teda zaväzovať na základe jeho vlastného rozhodnutia a toto rozhodnutie nemá vplyv na možnosť uzavrieť úverovú zmluvu za takých podmienok, ako keby podmienku akceptoval. V tejto súvislosti dal do pozornosti názor prezentovaný v odbornej literatúre - štandardné zmluvy, kde sa práve pri výklade pojmu individuálnosť a jeho vzťahu k vzniku rozhodcovskej zmluvy uvádza, že ust. § 93b Zák. č. 483/2001 Z. z. ukladá povinnosť navrhnúť spotrebiteľovi rozhodcovskú doložku určitého obsahu a garantuje mu podľa práv s takouto doložkou nesúhlasieť. Implicitne sa pritom vychádza z toho, že spotrebiteľ má možnosť uzatvoriť s bankou zmluvu rovnakého obsahu aj bez uzatvorenia rozhodcovskej doložky a iba vtedy, ak takúto možnosť spotrebiteľ má, tak bude dojednanie o rozhodcovskej doložke skutočne individuálne dojednané. Aj navrhovateľka v danom prípade mala možnosť reálne neprijať odmietnuť alebo anulovať bez toho, aby to malo za následok zhoršenie jeho postavenia v zmysle zániku hlavnej zmluvy alebo jej neuzavretia. Podľa jeho názoru postačovalo poučenie navrhovateľa ako spotrebiteľa, že rozhodcovskú zmluvu nemusí vôbec podpísať, aké dôsledky majú uzavretie či práve rozhodcovskú zmluvu zrušiť.

Vyjadrenie k odvolaniu nebolo podané.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p., pretože je vo výroku vecne správny. Rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým sa končí konanie vo veci samej možno v zmysle ust. § 205 ods. 2 O.s.p. odôvodniť len okolnosťami uvedenými pod písm. a/ až f/ cit. zákonného ustanovenia.

Odporca v odvolaní uplatňuje dôvody na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. a/ (v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.).

Z citácie ust. § 221 O.s.p. je zrejmé, že sú tam pod písm. a/ až g/ uvedené ako dôvody pre zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa konkrétne porušenia procesných predpisov. Odporca v danom prípade uplatňuje dôvod uvedený pod písm. h/ (súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav) čo je totožné s dôvodmi na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. c/, f/ O.s.p., ktoré odporca vo svojom odvolaní taktiež uplatňuje, v dôsledku čoho nie je daný dôvod na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p., pretože porušenie procesných predpisov odporca nenamieta.

Dôvod na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. c/ (súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav vec, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností) je daný v prípade, ak účastník konania navrhol dôkaz, ktorý bol spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť pre rozhodnutie vo veci samej a súd ho nevykonal, čím vzniká nedostatok v skutkových zisteniach, ktorý treba odstrániť.

V prejednávanej veci zo spisu zistil odvolací súd, že odporca sa nezúčastnil pojednávania súdu prvého stupňa, pričom vo veci vykonal jediný úkon, a to vyjadrenie k návrhu na začatie konania, ktoré došlo súdu prvého stupňa 25.06.2015. Tam podal jediný návrh na dokazovanie, a to aby súd z príslušného rozhodcovského spisu zistil skutočnosti, „či žalobca podal žalobnú odpoveď v rozhodcovskom konaní, nakoľko v prípade jej podania by bol rozhodcovský rozsudok zrušený a žalobca by sa tak domáhal zrušenia objektívne neexistujúceho rozsudku“. Navrhol vykonať dokazovanie zistením skutočností, v akom stave je predmetné rozhodcovské konanie. Súd prvého stupňa na to pripojil spis Slovenského arbitrážneho súdu v Bratislave sp. zn. 664/10/14. Je tak zrejmé, že návrhu na vykonanie dokazovania, ktorý podal odporca bolo vyhovené, pričom iné dôkazy nenavrhol, a preto neopodstatnene uplatňuje dôvod na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. c/ O.s.p..

Dôvod na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. f/ (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci), ktorý je podľa dôvodovej správy O.s.p. ako aj praxe súdov Slovenskej republiky daný v prípade, keď súd prvého stupňa nepoužije správne ustanovenie právneho predpisu, alebo aj keď použije správny právny predpis, tento nesprávne interpretuje alebo ho nesprávne aplikuje.

V prejednávanej veci je z odôvodnenia napadnutého rozsudku v spojitosti s odvolaním zrejmé, že súd prvého stupňa na danú vec správne aplikoval ust. Občianskeho zákonníka týkajúce sa spotrebiteľských vzťahov (§ 52, § 53 Občianskeho zákonníka) ako aj ust. § 41 Zákona o rozhodcovskom konaní. Odporca v odvolaní žiadnym spôsobom nespochybňuje aplikáciu citovaných zákonných ustanovení na daný prípad, ani nenavrhuje, že by sa daná právna vec mala posudzovať podľa iného predpisu, prípadne iného ustanovenia Občianskeho zákonníka, alebo Zákona o rozhodcovskom konaní. Z odvolania je zrejmé, že spochybňuje v podstate výklad pojmu „individuálne dojednané zmluvné ustanovenie“, tak ako je upravené v ustanovení § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako bolo súdom prvého stupňa aplikované na danú prejednávajúcu vec.

Odvolací súd preskúmaním zistil, že súd prvého stupňa pojem „individuálne dojednané zmluvné ustanovenie“ vyložil v súlade s doterajšou praxou súdov Slovenskej republiky ako aj Súdného dvora EÚ. Tieto vyznievajú v takom zmysle, ako boli interpretované a aplikované súdom prvého stupňa, t.

j., že rozhodcovská zmluva je dohoda medzi zmluvnými stranami o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní (§ 3 ods. 1 Zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní). Rozhodcovská zmluva môže mať formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 Zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní). Musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Písomná forma je zachovaná aj v prípade, ak je rozhodcovská zmluva obsiahnutá v dokumente, ktorý je podpísaný zmluvnými stranami alebo vo vzájomne vymenených listoch, ak je dohodnutá telefaxom alebo pomocou iných telekomunikačných zariadení, ktoré umožňujú zachytenie obsahu rozhodcovskej zmluvy a označenie osôb, ktoré ju dohodli (§ 4 ods. 2 Zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní). Platí, že ak v určitej veci nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok. V tejto súvislosti sa odvolací súd stotožňuje s právnym posúdením súdu prvého stupňa o neprimeranosti rozhodcovskej zmluvy, ktorú účastníci uzavreli dňa 02.09.2013. Táto bola predložená navrhovateľke na formulári, a preto nemohla jej obsah ovplyvniť v dôsledku čoho ju nemožno považovať za individuálne dojednanú. Aj odvolací súd zastáva názor, že pokiaľ je zmluvná podmienka v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah, teória aj prax navyše označujú aj za fakticky nerovný, nevyvážený, nie sú žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej nerovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu aj v rámci exekučného konania, pokiaľ ide o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak je takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takom prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi (k tomu viď aj uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 24.02.2011 sp. zn. IV ÚS 55/2011).

Vzhľadom na všeobecne známe fakty o tom, že pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy je navodená situácia, keď spotrebiteľ nemá dostatočný čas a priestor aby sa so zmluvnými podmienkami riadne a včas oboznámil, je mu daná na podpis spolu s ostatnými listinami, treba konštatovať, že zmluvná podmienka nie je individuálne dojednaná. Rovnako aj body 2 a 7 rozhodcovskej zmluvy, na ktoré poukazuje odporca v odvolaní a v ktorých mal vyhlásiť, že uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy nie je podmienkou uzatvorenia a vykonávania zmluvy o revolvingovom úvere a dlžník je oprávnený od zmluvy odstúpiť, treba považovať za formálne ustanovenia zmluvy, ktoré vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti majú pre dlžníka len význam teoretický práve vzhľadom na celkový postup a účel ako aj všetky okolnosti uzatvárania spotrebiteľských zmlúv a s nimi súvisiacich rozhodcovských zmlúv.

Odvolací súd preto nepovažoval za daný dôvod na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p..

Preskúmaním nezistil odvolací súd ani opodstatnenosť dôvodu na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p.. Podstata tohto odvolacieho dôvodu spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu prvého stupňa pri hodnotení výsledkov dokazovania, dôsledkom čoho je, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývajú alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané alebo vyplývajú z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov.

V prejednávanej veci odporca v odvolaní vyčíta súdu prvého stupňa nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov vo vzťahu k ust. § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. K predmetnej námietke je potrebné predovšetkým uviesť, že v danom prípade súd prvého stupňa neposudzoval právny úkon vyjadrený slovami, ale písomný právny úkon, a t. j. rozhodcovskú zmluvu najmä z aspektu ust. bodov 2 a 7, v ktorých vyhlásil jednak veriteľ, že poučil dlžníka o dôsledkoch jej uzatvorenia a že dlžník je oprávnený od zmluvy odstúpiť. Súd prvého stupňa vychádzal práve z výpovede navrhovateľky, ktorá bola pred súdom vypočutá ako účastníčka konania. Z jej výpovede vyplynulo, že tieto skutočnosti boli v zmluve uvedené len formálne, pretože nemala dostatočný čas a priestor na ich zváženie, pričom aj táto listina jej bola daná na podpis zároveň so všetkými ostatnými listinami. Tu súd prvého stupňa uplatnil aj všeobecný poznatok v súvislosti s hodnotením vieryhodnosti tohto ustanovenie rozhodcovskej zmluvy, a to že k písomným vyhláseniam v rozhodcovskej zmluve, ktoré majú garantovať možnosť voľby spotrebiteľa musí pristúpiť aj skutočná praktická realizácia toho, čo je v nej deklarované. Pre záver o tom, že bola zmluva

individuálne dojednaná nepochybne sa vyžaduje taký priebeh kontraktačného procesu, pri ktorom je dôsledne prerokovaná konkrétna zmluvná podmienka oboma stranami, čo však v prejednávanej veci z výsluchu navrhovateľky ako účastníčky konania preukázané nebolo. Odporca pritom okrem obsahu rozhodcovského spisu (z ktorého takéto okolnosti nevyplynuli) nenavrhol vykonanie žiadneho iného dôkazu. Súdu prvého stupňa preto nemožno vyčítať nesprávne hodnotenie dôkazov a tým aj naplnenie dôvodu na odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. (súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam).

Rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý vyhovel návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku využijúc svoje právo, ktoré mu vyplýva z ust. § 40 ods. 1 písm. c/ Zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní potvrdil.

V odvolacom konaní bola tak úspešná navrhovateľka, ktorá by mala v zmysle ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov odvolacieho konania, avšak v súvislosti s odvolacím konaním jej trovy nevznikli, a preto jej neboli priznané.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.